

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Варчук О.А.
Хлівнюк Н.С.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

На сьогоднішній день, бюджетні установи потребують державного регулювання з питань реформування існуючої системи державного фінансового контролю й розробки його нормативно-правової бази, у тому числі й внутрішнього аудиту.

Економічні передумови діяльності внутрішнього аудиту в бюджетних установах обумовлюються загальним становищем України сьогодні. Нестабільність законодавства, фінансові кризи, ріст податкових зборів, дефіцит бюджету - усе це ознаки молоді ринкової економіки. Для бюджетних установ, які фінансуються безпосередньо з Державного або місцевого бюджетів, а також можуть одержувати кошти з інших спеціальних джерел, внутрішній аудит необхідний і актуальний, як інструмент внутрішнього контролю всіх напрямків життєдіяльності й функціонування господарюючого суб'єкта.

У ринкових умовах зростає роль внутрішнього аудиту в бюджетних установах, оскільки потрібно не тільки порівнювати здійснені витрати з отриманими доходами, але провадити активний пошук ефективного використання кожної вкладеної гривни й здійснювати жорсткий контроль за витратами.

Необхідність організації внутрішнього аудиту в бюджетних установах обумовлюється тим, що сьогодні спостерігається тенденція зростання різних видів надаваних платних послуг і робіт, які виконують бюджетні установи залежно від профілю своєї діяльності, платне навчання у вищих навчальних закладах, платні медичні послуги, науково-дослідні роботи, транспортні послуги і т.д..

Розглядаючи позицію державного регулювання у вирішенні назрілих питань внутрішнього аудиту в державному секторі, слід зазначити, що Міністерством фінансів України разом із Головним Контрольно-Ревізійним Управлінням розроблена Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України 24 травня №158-р., яка спрямована на зміну ідеології фінансового контролю відповідно до норм і правил Європейського Союзу (ЄС) вдосконалення правового поля в сфері державного фінансового контролю.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2005 року №456-р «Про затвердження плану заходів щодо реалізації положень Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на 2005-2009 року», передбачене створення таких служб у центральних органах виконавчої влади, в органах місцевого самоврядування, у комунальних і державних підприємствах, державних цільових фондах, а також у суб'єктах господарювання, у статутних фондах яких більше 50% належить державі. У центральних органах влади планується створити служби внутрішнього аудиту до 2008 року, в інших державних установах і організаціях такі служби будуть створені після формування законодавства про державний внутрішній фінансовий контроль.

Вирішення проблем правового й методологічного забезпечення державного фінансового контролю, на наш погляд, дасть можливість створити:

- принципово нову систему державного фінансового контролю, у тому числі й внутрішнього аудиту на рівні всіх розпорядників бюджетних коштів;
- нормативно-правову базу державного фінансового контролю, у тому числі й внутрішнього аудиту;
- впровадити сучасний методичний, логічний, матеріально-технічний й інформаційний ефективний державний контроль.

Сьогодні, як один з інструментів системи внутрішнього контролю, планування кошторисних призначень, бухгалтерського обліку й ефективного керування, може виступити внутрішній аудит. Його організація дозволить «розвантажити» плановий відділ, бухгалтерську службу від здійснення не тільки наступного контролю, але й від економічного аналізу з елементами управлінського аудиту.

Організація ефективного внутрішнього аудиту потребує певних витрат - як фінансових, так і з погляду часу й зусиль, необхідних для пошуку або підготовки кваліфікованих фахівців з аудиту в бюджетних установах.

У бюджетних установах доцільно створювати внутрішній фінансовий аудит, виходячи з бюджету організації, складності й специфіки здійснюваних фінансово-господарчих операцій і чисельності працюючих.

Сформований структурний підрозділ внутрішнього аудиту й комплекс розроблених планів організаційних заходів, методичного забезпечення його діяльності дозволить постійно здійснювати контроль цільового й ефективного використання бюджетних коштів, давати зважену оцінку об'єктам внутрішнього аудиту в сучасний момент і що важливо дати оцінку майбутнього стану досліджуваних об'єктів. Оцінка майбутнього стану досліджуваних об'єктів - результат дослідження проблем удосконалювання відповідних сторін системи керування бюджетним механізмом.

Доцільно класифікувати внутрішній аудит у бюджетній установі.

Функціональний аудит по характеру бюджетної установи провадиться для оцінки якості виконання основних функцій установи й керування підрозділом або посадовою особою.

При комплексному внутрішньому аудиті оцінюється якість виконання різних функцій у їхньому взаємозв'язку й взаємодії.

Організаційний аудит виражає проведений внутрішніми аудиторами контроль різних ланок систем бюджетної установи й керування з метою виявлення організаційної ефективності їхнього функціонування.

Комплексний аудит всіх систем бюджетної установи й керування їм - це контроль, що виражає в органічній сукупності організаційного, функціонального аудита систем установи й керування й контролю елементів і процесів, які зв'язують бюджетну установу із зовнішнім середовищем. При цьому оцінюються сильні й слабкі сторони його діяльності, перспективи розвитку.

Аудит на відповідність розпорядженням виражає процедури контролю на предмет дотримання законів, підзаконних актів, зовнішніх інструкцій вищих органів керівництва, внутрішніх інструкцій, положень і наказів, запропонованих апаратом керування.

Аудит на відповідність доцільності виражає процедури аудиторського контролю на предмет раціональності й обґрунтованості.

Пропонується класифікувати внутрішній аудит за джерелами формування дохідної частини, що складається з доходів загального й спеціального фондів, з урахуванням специфіки діяльності (проведених витрат) бюджетної установи. Аудит за джерелами доходів із метою вдосконалювання передбачає об'єктивне обстеження й всебічний аналіз здійснюваних витрат загального й спеціального фондів із метою їхнього скорочення, доцільного перерозподілення.

Пропонується розподіл внутрішнього аудиту за часом проведення на попереднього, поточного й наступного аудита.

Попередній аудит виражає процедури контролю, здійснюваного до здійснення господарської операції.

Поточний аудит виражає процедури контролю, здійснюваного в ході здійснення різних господарських операцій. У силу цих причин поточний аудит називають оперативним. І дійсно, цьому аудиту властиве максимальна оперативність і гнучкість.

Наступний аудит виражає процедури контролю, здійснюваного після здійснення господарських операцій. Наприклад, аудит фінансової звітності.

Дана класифікація не претендує на закінченість, може змінюватися або доповнюватися з урахуванням змін зовнішнього середовища.

Підбиваючи підсумок дослідженню й огляду законодавчих актів, сформулюємо наступні висновки:

- внутрішній аудит організаційно призначений для обслуговування інтересів керівництва й органів державного контролю;

- до служб внутрішнього аудиту бюджетної установи ставляться служби, створювані в установі, призначувані керівництвом, діяльність яких, повинна регулюватися державними законами й нормативними актами.

Література

1. Об аудиторской деятельности: Закон Украины от 22.04.1993 г. №3125-ХІІІ(в редакции Закона Украины от 14.09.2006 г. №140-V//Бухгалтерия. – 2006. - №43-с.14-21.
2. Порядок проведения органами государственной контрольно-ревизионной службы государственного финансового аудита деятельности субъектов хозяйствования: Постановление Кабинета министров Украины от 25.03.2006 г. №361//Бухгалтерия. – 2006. - №14-с.16-17.
3. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.02 № 228 // www.rada.kiev.ua
4. Про бюджетну класифікацію та її запровадження: Наказ Міністерства фінансів України від 27.12.01 №604 // www.rada.kiev.ua
5. Про затвердження Порядку касового виконання державного бюджету за видатками: Наказ Державного казначейства України від 22.01.01 № 3 // www.rada.kiev.ua
6. Про затвердження Порядку виконання державного бюджету за видатками за умови функціонування внутрішньої платіжної системи: Наказ Державного казначейства України від 10.08.01 № 140 // www.rada.kiev.ua.
7. Підходи до проведення технологічного аудиту [Електронний ресурс] / О.В. Зозульова, Т.О. Царьова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 94-103. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
8. Підходи до проведення технологічного аудиту [Електронний ресурс] / О.В. Зозульова, Т.О. Царьова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 94-103. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
9. Intangible assets in the context of the accounting policies of the industrial enterprise [Електронний ресурс] / E.I. Maslennikov, L.O. Voloschuk, Y.A. Nekipelova // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 104-108. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.